

Қарақалпақстанның келешектеги раўажланыўын белгилеп берген басламалар

Мүнәсибет

Мәмлекетимиз басшысы өткен жыл 29-декабрьдеги парламентке жоллаған Мүрәжатында 2020-жылы әмелге асырылған жумысларға тоқтап, усы жылы алдымызда турған тийкарғы ўазыйпаларды белгилеп берди.

Өткен жыл пүткил инсаният ушын аўыр болды. Сондай болса да, мәмлекетимизде алып барылған халықшыл сиясат, социаллық қорғаўға берилген айрықша итибар нәтийжесинде абадан турмыс, турақлы экономикалық раўажланыў даўам етип атыр.

Әлбетте, бундай унамлы нәтийжелер негизинде өткен төрт жыл даўамында Президентимиз тәрәпинен қабыл етилген анық мақсет хәм ўазыйпаларды өзинде жәмлеген Пәрман хәм қарарлар үлкен әхмийетке ийе. Бул хұжжетлер халқымыздың абат турмысын тәмийинлеў және оларға қолайлы шараят жаратыў, экономикамызды беккемлеў, халықтың дәрәматларын арттырыў, исбилерменликти раўажландырыў, аўыл хожалығы, билимлендириў, медицина, спорт, мәденият, улыўма, барлық тараўларды буннан былай да жетилистириўге әхмийетли тийкар болды.

Усы мәнисте, жаңа Өзбекстан келбетинде жаңа Қарақалпақстан қәлиплеспекте десек, әйне ҳақыйқатты айтқан боламыз. Оған айқын мысал сыпатында Президентимиздің айрықша итибары хәм басламасы менен Аралбойындағы жасаў шараяты қыйын болған Мойнақ районында тек ғана еки жылда әмелге асырылған жумысларды келтирип өтсек жетерли. Атап айтқанда, районда 20 көп қабатлы турақ жайлар қурылды, 100 километр аралықтан ишимлик суўы алып келинди. Көплеген кәрханалар, социаллық объектлер иске қосылды хәм жаңаларын қурыў даўам етпекте. «Мойнақ аэропорты» жаңа жойбар тийкарында қайтадан қурылды.

Президентимиздің 2019-жылы Қарақалпақстан Республикасына сапары дауамында усы елдің және бир әрманы орынланып, Бозатаў районы шөлкемлестирилди. Шөлкемлестирилип ғана қоймастан, ал бир жыл ишинде пүткиллей өзгеше түрдеги көриниске ийе болды. Заманагөй имаратлар, спорт имаратлары, тегис жоллар – Бозатаў халқы ушын ҳақыйқый саўға болды. Сондай-ақ, ең алыс ҳәм ең шетки Тахтакөпир районында да кең көлемли дөретиўшилик жумыслары әмелге асырылып, аймақ жаңа көриниске ийе болды.

Орайлық Азиядағы глобал көлемдеги машқала – Арал теңизи қурыўының ақыбетлери екенлиги ҳеш биримизге сыр емес. Тек ғана Өзбекстанның емес, ал пүткил регионның тәшиўишин өзи ушын жат санамайтуғын Президентимиз дүнья жәмийетшилиги итибарын қайта-қайта бул мәселеге қаратып киятырғанлығы болса глобал апатшылықтың оғада әҳмийетлилигин көрсетип турыпты.

Атап айтқанда, 2017-жыл 19-сентябрьде Бирлескен Миллетлер Шөлкеминиң Бас Ассамблеясындағы шығып сөйлеўинде алға қойылған баслама тийкарында Аралбойы регионы ушын БМШ басшылығында Инсан қәўипсизлиги бойынша көп тәреплеме шериклик Траст фонды шөлкемлестирилген еди. Хәзирге шекем бул қорға 26 миллион доллар тартылған болса, жақын еки жылда және 250 миллион доллар тартылады. Бул қаржылар ишимлик суўы, халықтың саламатлығы ҳәм бәнтлигин тәмийинлеў, исбилерменлик, экология, ирригация-мелиорация системаларын жақсылаў жойбарларына бағдарланады.

Арал теңизиниң суўы қурыған түбинде «Жасыл қаптамалар» қорғаў тоғайларын қурыў мақсетинде 1 миллион 167 мың гектар майданда сексеўил ҳәм шөлге шыдамлы басқа да өсимликлер егилди. Бул жумыслар хәзирги күнде де қызғын даўам етпекте ҳәм усы жылы 450 мың гектар майданда егиледи.

Мәмлекетимиз басшысы 2020-жыл 23-сентябрь күни БМШ Бас Ассамблеясының видео-конференция түринде өткерилген сессиясына шығып сөйлеген сөзинде болса Аралбойы регионын экологиялық инновация ҳәм технологиялар аймағы, деп жәриялаў бойынша баслама менен шықты. Арал машқаласы бойынша жумыслардың логикалық даўамы сыпатында, Олий Мажлис Сенатында Аралбойы регионын раўажландырыў бойынша турақлы жумыс ислеўши комитет шөлкемлестирилди.

Элбетте, бул хәрәкәтләрдин барлығы Аралбойы регионун раўажландырыў хәм оның халқының турмысын жақсылаў, соның ишинде, пуқараларымыздың денсаўлығын сақлаў, бәнтлигин тәмийинлеў хәм дәрәматын арттырыў имканиятларын жаратпақта.

Өз гезегинде, бундай кең көлемли әмелий илажлар халқымыздың ертеңги күнге болған исенимин жәнә де бекемлеп, оларды бийтәкирар дәретиўшилик жумысларына руўхландырмақта.

2021-жыл мәмлекетимизде Жасларды қоллап-қуўатлаў хәм халықтың саламатлығын бекемлеў жылы, деп жәрияланыўын хәмме үлкен қанаатланыўшылық пенен қарсы алды.

Ҳақыйқатында да, алдымызда турған үлкен шек хәм ўазыйпаларға ерисиўде биз бүгин жасларға сүйенемиз хәм жасларға исенемиз. Билимли, күшли, талантлы жаслар хәр қандай жеңислерге ерисиўге уқыплы болады. Мәмлекетимиз басшысы атап өткениндей, жаңа Өзбекстанды әне усындай билимли жасларымыз бенен биргеликте қурамыз. Демек, бүгинги жсларымыз ушын барлық қолайлы шараятларды жаратыў алдымыздағы тийкарғы ўазыйпалардан бири болып есапланады.

Қарақалпақстан Республикасының географиялық өзгешелигине бола, елатлы пунктлер алыс хәм шетки аймақларда жайласқан. Бул алыс хәм шетки аймақлардағы билимлендириў мәкемелерин педагог кадрлар менен тәмийинлеў мәселеси хәзирги күнге шекем машқала болып киятырған еди. Сонлықтан шетки аймақларда мектеплерди тәжирийбели кадрлар менен тәмийинлеў, билимлендириўдин сапасын жақсылаў бойынша өз алдына бағдарлама әмелге асырылады.

Мүрәжатта басқа райондағы алыс мектепке барып, сабақ беретуғын оқытыўшылардың айлығына 50 процент, басқа ўәлаятқа барып жумыс ислегенлер ушын, 100 процент үстеме ҳақы төлениўи белгилеп берилгенлиги, сөзсиз, алыс хәм шетки аймақлардағы мектеплерди педагог кадрлар менен тәмийинлеўге хәм билимлендириў сапасының артыўына тийкар жаратады.

Буннан тысқары, усы жылы Қарақалпақстанда 29 мектепти қурыў-оңлаў хәм

материаллық-техникалық базасын жақсылау мақсетінде бюджеттен 100 миллиард сум ажыратылады, химия-биология, математика, информация технологияларына қәнигелескен 15 мектеп өз жұмысын баслайды.

Нөкис қаласында 16 қабатлы «IT-PARK» пайдаланыуға тапсырылады. Бул жерде, жаслардың стартап жойбарлары әмелге асырылады, информация-коммуникация технологияларының музейи, көргизбе хәм оқыу ханалары шөлкемлестириледи және 1 мыңнан аслам жаслардың бәнтлиги тәмийинленеди.

2020-жылы жоқары оқыу орынларында оқып атырған жәрдемге мүтәж шаңарақлардың 253 перзентлерине 1,5 миллиард сумлық бир жыллық шәртнама төлемлери төлеп берилди. Усы жылы жоқары билимлендириу мәкемелеринде оқып атырған талантлы жасларды қоллап-қууатлау мақсетинде қарақалпақ халқының уллы шайырлары Бердақ және Ибрайым Юсупов атындағы мәмлекетлик стипендиялар шөлкемлестириледи.

Өткен жылды медицина тарауында да түпкилики бурылыс жылы болды, деп айтыу мүмкин. Себеби усы уақытқа шекем биз тийкарғы итибарды кеселликлерди емлеуге қаратқан болсақ, енди Президентимиздиң басламасы менен оның алдын алыу илажлары көрилмекте. Соның ишинде, хаял-қызлардың денсаулығын сақлау арқалы, келешекте саламат әуладты қәлиплестирген, пүткил халықтың саламатлығын тәмийинлеген боламыз. Усы мақсетте быйылғы жылдан баслап 15 жасқа шекем болған балалар хәм хәмиледар хаялларға 7 түрдеги витаминлер, балалар ушын паразитарлық кеселликлерге қарсы дәри-дәрмақларды бийпул бериу арқалы халық арасында кемқанлық 25 процентке азайтылады.

Сондай-ақ, медициналық хызметлер көрсетиуде басланғыш бууынның қамтып алыуын кеңейтиу мақсетинде келеси үш жылда 28 «Шаңарақлық шыпакер» пункти хәм үш шаңарақлық поликлиника иске қосылады. «Ауыл шыпакери» бағдарламасы шеңберинде алыс аймақларда жұмыс баслайтуғын 20 дан аслам врачқа 30 миллион сумнан жәрдем пулы бериледи және олар хызмет үйлери менен тәмийинленеди.

Денетәрбия хәм спортты буннан былай да ғалаба ен жайдырыу арқалы – халықтың саламатлығын тәмийинлеу илажлары көриледи. Атап айтқанда, 4 спорт комплексин реконструкциялау арқалы 16 спорт дөгереклери шөлкемлестириледи.

Қала хәм район орайларында және мәхәллерде «Workout» хәм «Streetball» майданшалары қурылады. Спорттың армрестлинг, қол урысы, бадминтон, қылышпазлық, байдарка хәм каноэда ескек есиу түрлери бойынша және «Мега спорт», «Атам, анам хәм мен – спортшы шаңарақпыз» спорт жарыслары өткериледи.

Мүрәжатта белгилеп берилген ўазыйпалар тийкарында усы жылы «Темир дәптер», «Жаслар дәптери», «Хаяллар дәптери»не киргизилген мүтәж халықтың бәнтлигин тәмийинлеу хәм оларды хәр тәрәплеме қоллап-қууатлау есабынан кәмбағаллықты қысқарту мәселеси барлық басшылардың биринши дәрежели ўазыйпасы болады.

Жаңа жылды мәхәлле басшылары менен сөйлесиуден басладық және хәр бир мәхәлле хәм ауылларға жууапкер басшылардан ибарат жумысшы топар бириктирилип, бар машқалаларды орнында шешиу бойынша жаңа система жаратылып атырғанлығын атап өтиу зәрүр.

Қарақалпақстанды хәр тәрәплеме раўажландыруу ушын Президентимиздиң өткен жылы 11-ноябрьдеги «2020-2023-жылларда Қарақалпақстан Республикасын социаллық-экономикалық раўажландыруу илажлары ҳаққында»ғы қарары тарийхий хўжжет болды. Усы қарар менен халықтың турмысын жақсылау және барлық қала хәм районларды, тараўларды жедел раўажландырууға хызмет ететуғын келеси үш жылға мөлшерленген 21,2 триллион сумлық 2 мың 788 жойбарды өз ишине қамтып алған бағдарлама белгилеп алынды.

Қарақалпақстанлылар бул әхмийетли хўжжет бойынша әмелге асырылатуғын ўазыйпалардан руўхланып турған бир ўақытта мәмлекетимиз басшысы 2020-жылы 5-декабрь күни және бир әхмийетли хўжжет – «Қарақалпақстан Республикасында суу ресурсларынан нәтийжели пайдаланыу хәм жерлердиң мелиоративлик жағдайын жақсылау бойынша кешиктирип болмайтуғын илажлар ҳаққында»ғы қарарға қол қойды.

Бул қарар да Арал бойында жасайтуғын пүткил халқымыздың тәғдирине байланысly болған халықтың турмыс абаданлығын жақсылауға тийкар жарататуғын әхмийетли хўжжет болды. Соның менен бирге, дийқаншылық, шарўашылық пенен шуғылланатуғын кластер хәм фермерлердиң ертеңги күнге болған исенимин және де арттырып, жаңа шеклерге руўхландырды. Себеби суу –

барлық аймақларда да турмыс дәрегине салыстырылады. Бирақ Әмиўдәрьяның ең төменги бөлимінде жайласқан Қарақалпақстан ушын суў күн көрис мәселеси.

Президентимиздиң Қарақалпақстан Республикасындағы бар машқалаларды сапластырыўға, барлық тараўларды раўажландырыўға қаратылған әҳмийетли қарарлары, ғамхорлықлары барлық қарақалпақстанлылардың қәддин көтерди. Ертеңги күнге исенимин, мийнет етиўге болған ықласын аспанға шекем көтерди. Барлық буўындағы басшылар, мәмлекет басшысының әне усы исенимине халықты разы етиў, жуўапкершилигине жүкленген ўазыйпаларды шын жүректен орынлаўға бар күшин ҳәм потенциалын жумсап атыр.

Қаҳрамон САРИЕВ,

Қарақалпақстан Республикасы

Министрлер Кеңесиниң Баслығы

Қарақалпақстан хабар агентлиги